

Katse tulevaisuuteen

Juho Saari, VTT, Dos. MA [Econ]. sosiaali- ja terveystieteiden professori,
yhteiskuntatieteiden tiedekunnan dekaani, Tampereen yliopisto.

Aikuistumisen tuen tilannekuva 2023

Myönteistä muutosta viimeisen viiden vuoden aikana, mitä tulee alueen resurssointiin, tutkimukseen ja kehittämiseen, palvelujen tuottamistapaan – epäselvää miten pidennys 25 vuoteen vaikuttanut.

Laajalti huomio siirtynyt lastensuojelun jälkihuollosta lapsuuden viimeisenä vaiheena aikuisuuden ensimmäiseen vaiheeseen.

Vakiintuneita käytäntöjä (malleja, kuten Ohjaamot ja Onnitoiminta) on siirretty perusrahoitukseen.

Tietovaranto lastensuojelun jälkihuollon tilasta selkeää parempi – rekisteriaineistojen läpimurto tärkeää

Yhteinen ”episteeminen” yhteisö, jolle vähitellen muodostunut yhteinen ymmärrys tehtävästä.

Selvitysten kertomaa (huom. tuloksia ei ole painotettu väestöpohjalla)

Voimavarojen mitoitus peruspalveluissa näyttäisi pääosin olevan kohdallaan, mutta erikoispalvelujen valikossa erinäisiä haasteita.

Toimintamallit ovat varsin tolkullisia, joskin alueiden/kuntien alueiden välillä on huomattavan paljon vaihtelua.

Nuorten tavoittaminen on vielä valinkauhassa oleva haaste – mitä merkitystä erilaisilla suunnitelmilla on heille, miten rakentaa luottamusta?

Informaation laadusta ei ole systemaattista seuranta – kuinka hyvin asiakirjat vastaavat nuorten tilannetta ja pystyykö uusi työntekijä hyödyntämään aikaisemman työntekijän raportit.

Yleisemmin nousee esiin kysymys informaation laadusta aikuistumisen tuen ohjaavana tekijänä.

Sisäsiistin lainsäädännön ja arjen moninaisuuden välinen kuilu nostaa esiin monia viheliäisiä kysymyksiä – mitä tehdä > miten tehdä > mikä on todetusti vaikuttavaa ja siten eettisesti kestävä.

Mikä vielä (ehkä) hankkaa?

Hyvinvointialueiden (eri sektoreiden) ja kuntien välinen työnjako ja yhteistoiminta rajapinnoilla tapahtuvassa yhteistyössä on vielä valinkauhassa

- Asuminen ja asumisen palvelut
- Sosiaalinen kuntoutus /kuntouttava työtoiminta/työllisyystoimenpiteet
- Koulujen ja hyvinvointialueiden palvelupolut mielenterveydessä.
- Päihde- ja mielenterveyspalvelut
- Maahanmuuttoasiat

Tämä HA-johdosta kiinni

Ministeriöiden välinen yhteistyö teemoissa, jotka vaativat yhteistä kannanmuodostusta.

- Asuminen
- Koulutus
- Rikosseuraamukset
- Työllistäminen
- Maahanmuuttajanuoret
- Itsenäistymisvarojen sääntely

Tämä on ministereistä kiinni – mikä on resurssoinnin priorisointi ja sitoutuminen.

Mitä pitäisi ajatella toimenpide-ehdotuksista lainsäädäntötasolla

Tuleva vaalikausi sisältää vain muutamia menolisäyskohteita.

Useimmat sektoraaliset menolisäysehdotukset sopeutetaan sektorin sisällä, jonka ohella menokehysiä sopeutetaan merkittävästi.

Sopeutuksen jälkeen ollaan HVV:ssä ehkä noin 2019 menotasoilla, joten muutos ei tuhoisa.

Argumentaatio ”menolisäykset tuovat säästöjä pidemmällä aikavälillä” ei ole poliittisesti uskottava. Sama koskee tarve-, huoli-, tärkeä-, tulevaisuusinvestointi-puhetta. Suurin osa ehdotuksista on näin sanoitettuja.

Suuremmat mahdollisuudet neuvotteluissa on ”uudistuskykyä” ja ”työllisyyttä” edistävillä ehdotuksilla – nämäkin rahoitetaan sektorin sisäisin siirroin.

Kun ehdotuksia valikoidaan

TOIMEENPANOKRITEERIT

Poliittisesti hyväksyttävissä

Julkistaloudellisesti kestävä

Institutionaalisesti toimiva

Hallinnollisesti toimeenpantavissa

KESKUSTELUAIHEITA

- Jos ei laki tai asetus, niin sitten kohdennettu hanke tai ohjelma (kuten SOILA).
- Enenevässä määrin edellytetään jonkinmoinen näyttö vaikuttavuudesta ja vaihtoehtoiskustannusten laskenta.
- Rahoitus tulee arvioida jo esitysten valmistelun yhteydessä.
- Lainsäädännön arviointineuvoston asema korostuu.

Mikä muu voisi olla mahdollista?

Tiimi- ja yksikötason toimintamallien johdonmukaistaminen ja sitouttaminen (mukaan luettuna luottamus ja kunnioittava kohtaaminen) ja sovitusta pelisäännöistä kiinni pitäminen – Tämä taitaa olla avainasemassa.

Suunnitelmien ja raportoinnin arviointi – mitä käytännön merkitystä näillä on asiakkaan kannalta, aikaa vapautuisi asiakastyöhön.

Informaation käsittelykyky – kuinka hyvin asiakirjojen perusteella voidaan ylipäätään ”ennustaa” tulevia tapahtumia, tulkitsevatko työntekijät nuoren tilanteen samalla tavalla – viimeinen ja ensimmäinen korpimaa.

Hyvinvointialueiden, kuntien ja Kelan (ehkä Risen) rajapintahallinnan johdonmukaistaminen aikuistumisen tuessa – tämän ei pitäisi olla mahdotonta tehdä suurin piirtein samalla mallilla.

KIITOS HIENOSTA TYÖSTÄ!